

Győri Ítéltábla
Pf.IV.20.217/2013/5.szám

A Győri Ítéltábla a dr. Jéki Monika ügyvéd által képviselt **felperesnek** jogtanácsos által képviselt **alperes** ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Tatabányai Törvényszék 2013. június 18. napján kelt 10.P.21.341/2012/14. számú ítélete ellen a felperes részéről 15. szám alatt benyújtott fellebbezés folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja. Megállapítja, hogy a felek által 2006. május 23-án kötött „ingatlan jelzálogjoggal biztosított szabadfelhasználású jelzálogkölsön szerződés deviza-alapú kölcsönhöz” megnevezésű szerződés 3.4. pontja, mint tisztességtelen szerződési kikötés semmis.

Az állam terhén maradó kereseti illeték összegét 18.000,- (Tizennyolcezer) Ft-ra leszállítja. Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak az illetékügyben eljáró hatóság felhívására 18.000,- (Tizennyolcezer) Ft feljegyzett kereseti illetéket.

A felperest az alperes javára elsőfokú perköltség megfizetésére kötelező ítéleti rendelkezést az ítéltábla mellőzi.

Az alperes köteles az illetékügyben eljáró hatóság felhívására megfizetni az államnak 24.000,- (Huszonnégyezer) Ft feljegyzett fellebbezési illetéket. Az ezt meghaladóan feljegyzett 24.000,- (Huszonnégyezer) Ft fellebbezési illetéket az állam viseli.

A fentieket meghaladóan a felek maguk kötelesek viselni a perben felmerült költségeiket.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az irányadó tényállás szerint a felperes, mint adós, "A", mint zálogkötelezett, valamint az alperes, mint hitelező és zálogjogosult között ingatlan-jelzálogjoggal biztosított szabad felhasználású jelzálog-kölcsönszerződés jött létre, melyet 2006. május 23-án foglaltak közjegyzői okiratba. A szerződés szerint a kölcsön éves ügyleti kamatlába 6 havi kamatperiódusonként változó.

A kölcsönszerződés 3.4. pontja akként rendelkezett, hogy a Hitelező a Kölcsön ügyleti kamatlábát az egyes kamatperiódusok fordulónapján, a kezelési költség mértékét pedig az egyes ügyleti évek fordulónapján jogosult egyoldalúan megváltoztatni. A módosított kamatmérték meg kell egyezzen az érintett fordulónapokon érvényes, a Hitelező lakossági hiteltermékek kondícióira vonatkozó hirdetményben jelen hiteltípusra közétett mértékkel. A

Hitelező a kamatnak és a kezelési költségnek az Adós számára kedvezőtlen változtatására azonban kizárólag az alábbi feltételek valamelyikének beállta esetén jogosult:

- a Hitelező által kibocsátott jelzáloglevelek kamatának emelkedése,
- az éven túli lejáratú állampapírok hozamának emelkedése,
- a jegybanki alapkamat emelkedése,
- a bankközi hitelkamatok emelkedése,
- a kezelési költség tekintetében pedig a Hitelező jelzáloglevél kibocsátásának vagy forgalmazásának költségei emelkedése.

A szerződés 4.2. pontjában foglalt rendelkezés szerint a Kölcsön, valamint a kamat havonta esedékessé váló része, továbbá a kezelési költség havi összege együttesen képezi a havi törlesztő összeget. A törlesztő részlet aktuális nagyságáról az első kamatperiódusra vonatkozóan a Kölcsön folyósításának napjával, a további kamatperiódusokra vonatkozóan pedig minden kamatperiódus első napjával a Hitelező a Lakossági Hitelezési Üzletszabályzatában (a továbbiakban: Üzletszabályzat) rögzítettek szerint, az eredeti esedékességi időpontok változatlanul hagyásával a kölcsönszerződés szerinti devizában új törlesztő összeget állapít meg, melyről az Adóst 15, azaz tizenöt napon belül törlesztési értesítő megküldésével írásban értesíti.

A törlesztési értesítő tartalmazza az aktuális kamatperiódus alatt fizetendő törlesztő részlet deviza összegét, valamint esedékességének dátumát. A hitelező vállalja, hogy a törlesztési értesítőben - tájékoztató jelleggel - feltünteti a devizában meghatározott törlesztő részletnek, valamint ezen összeg egyszázöt százalékának az értesítő kiállításának időpontjában érvényes hitelezői törlesztési árfolyamon számolt forint ellenértékét is, valamint az Adós devizatörlesztéseinek nyilvántartását szolgáló számla aktuális egyenlegét.

A közjegyző az okiratban foglaltakat a felek, illetve képviselőik előtt felolvasta, azok kijelentették, hogy az okirat tartalma mind az ügyfelek valóságos ügyleti akaratának, mind az ügyfelek, képviselők jognyilatkozatainak mindenben megfelel.

A felperes módosított keresetében a szerződés 3.4. és 4.2. pontja tisztességtelenségére alapított semmisségének megállapítását, másodlagosan a támadott rendelkezések alapján való egyoldalú szerződésmódosítások érvénytelenségének megállapítását kérte. Hivatkozott arra, hogy a szerződés az egyoldalú szerződésmódosítás esetére nem biztosítja a fogyasztó számára a felmondási jogot, az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő rendelkezések nem felelnek meg a ténylegesség és arányosság, valamint az átláthatóság követelményének. Hivatkozott arra is, hogy az alperes nem tette lehetővé számára az üzletszabályzat megismerését, azt alá sem írta a felperes, így a szerződés az üzletszabályzatra nézve létre sem jött.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. A Hpt. 210. §. (3) bekezdésére hivatkozott, mely szerint a banknak joga volt az ügyleti kamat egyoldalú módosítására. A Ptk. 209. §. (6) és (5) bekezdésére utalással előadta, hogy a támadott szerződési feltétel kógens jogszabályi norma előírásainak felel meg (Hpt.), továbbá a kamattal, költségfizetéssel kapcsolatos szerződési feltétel tisztességtelenség címén nem is vizsgálható.

Másodlagosan érdemben is vitatta a kikötések tisztességtelenségét. Emellett hangsúlyozta, hogy a kamatmérték nemcsak az alperes, de a felperes javára is módosítható volt, a támadott kikötés megfelel a szimmetria elvének is, hisz az előtörlesztés joga lehetővé tette a jogviszony felszámolását.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 30.000,-Ft perköltséget. Megállapította, hogy 36.000,-Ft eljárási illeték az állam terhén marad.

Az elsőfokú bíróság az ítélete indoklásában hangsúlyozta, hogy a felperes ügyletkötési képességében nem volt korlátozott, írni, olvasni tudott, jogi, gazdasági szakemberrel nem konzultált, a szerződés nem támasztja alá, hogy az aláírásakor sürgették volna. Olyan tényt nem állított és nem bizonyított, amely alapján a tényleges kényszerhelyzetet megállapíthatta volna a bíróság. A közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozattal szemben nem tudta bizonyítani a felperes, hogy ne kapott volna részletes tájékoztatást mind az árfolyamkockázatról, mind a szerződés egyéb rendelkezéseiről, illetve nem kapta volna meg kellő időben megismerésre az üzletszabályzatot. Utóbbi tekintetében azonban utalt arra a bíróság, hogy a felperes a szerződés egyedi rendelkezéseit, nem pedig az üzletszabályzatban foglaltakat támadta, így utóbbi nem is volt releváns a perben.

Kiemelte, hogy a Ptk. 209. §-a és a 209/A §-a az általános szerződési feltételek, illetve fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltételek tekintetében biztosítanak lehetőséget a tisztességtelenségre alapított igényérvényesítésre.

Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy az a körülmény, hogy a szerződésmintát a pénzügyi intézmény több adóssal való szerződéskötés érdekében előre elkészíti, nem jelenti automatikusan azt, hogy a szerződés egyes pontjait a felek ne tárgyalhatnák meg egyedileg. A perbeli időszakban számtalan pénzintézet hasonló, illetőleg némileg eltérő feltételekkel nyújtott szabad felhasználású deviza alapú hitelt, a felperes tehát nem volt rákényszerítve, hogy éppen az alperesi konstrukciót válassza.

A 2/2012. PK véleményben foglaltakra utalással kiemelte, hogy a felperes gazdasági, illetve jogi szakembert nem vett igénybe, annak nem adta indokát, hogy miért nem igényelt megfelelő magyarázatot azon rendelkezések tekintetében, amelyekről azt állította, hogy nem érti őket. Mindemellett a személyes előadásában nem is hivatkozott arra, hogy a támadott rendelkezéseket nem értette. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a támadott rendelkezésekről nem állapítható meg, hogy azok meg nem tárgyalta szerződési feltételek.

A támadott szerződéses kikötések az 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 210. §. (1) és (2) bekezdésében foglalt követelményeknek megfelelnek. A Hpt. 210. §-ának (3)-(4)-(5)-(14) bekezdései 2009. augusztus 1-jétől, illetőleg 2010. január 1-jétől léptek hatályba, így a perbeli szerződéssel kapcsolatosan nem alkalmazhatóak. A szerződéskötéskor hatályban volt Hpt. 210. §. (3) bekezdése lehetővé tette az egyoldalú szerződésmódosítást a pénzintézet részére, mindamellett az ilyen tartalmú kikötést a felperes is elfogadta. A 2/2012. PK vélemény 4. pontjához fűzött indokolással kapcsolatosan utalt arra a bíróság, hogy a később hatályba lépett Hpt. szabályok nem alkalmazhatók, a PK vélemény nem köti oly módon a bíróságokat, mint egy törvényt. A vélemény is kitér arra, hogy a korábban kötött szerződéseknél a tisztességtelenséget a Ptk. 209. §. (1) bekezdése és nem a Hpt. szabályai szerint kell vizsgálni. A Polgári Kollégiumi vélemény pusztán lehetőséget ad arra, hogy a

később szigorított Hpt-ben alkalmazott fogalmak (világosság, szimmetria, átláthatóság, ténylegesség, arányosság) könnyen megítélhetővé tegyék a tisztességtelenségre alapított jogérvényesítés esetét.

Az elsőfokú bíróság szerint a támadott rendelkezések a fogyasztó számára is világosak és érthetőek, egyértelműek és a szerződés-kötéskori Hpt-nek mindenben megfelelnek. A kamat és kezelési költség-emelés lehetőségének ok-listája tételes, nem példálózó jellegű, az ott felsorolt feltételek objektívek. Az alperes által készített táblázatból megállapítható, hogy az alkalmazott kamatemelések minden esetben alatta maradtak a pénzintézetet ténylegesen érintő költségnövekedésnek. Ezen feltételek változtatására pedig az alperesnek nem volt módja, a módosításra okot adó változás mértékét nem tudta befolyásolni. Mindamellet utalt arra is, hogy a törlesztő részlet nem csak emelkedett, hanem csökkent is. A rendelkezések az arányosság, átláthatóság és szimmetria elvébe sem ütköznek.

Kifejtette, hogy a 93/13. EKG irányelv nem alkalmazható közvetlenül, ennek a magyar joganyagba való beemelése a 18/1999. (II.5.) Korm. rendeletben megtörtént, ennél a Hpt. magasabb rendű jogszabály, melynek minden tekintetében megfelelnek a kölcsönszerződés rendelkezései. A felmondás vagy elállás konkrét lehetőségét ugyan a szerződés nem tartalmazza, ez azonban önmagában a tisztességtelenséget nem alapítja meg, hisz a 2/2012. PK vélemény szerint is a felmondási jog gyakorlásával együtt járó jogkövetkezmények (egyösszegű visszafizetési kötelezettség, hitelkiváltás magas tranzakciós költsége) miatt a fogyasztó számára ez reális és tényleges alternatívát a módosítással szemben nem jelent. Az elállással, felmondással kapcsolatos elvárás azt jelenti, hogy a szerződésnek biztosítania kell, hogy a fogyasztó a szerződést bármikor megszüntethesse, erre pedig a kölcsönszerződés és az üzletszabályzat is lehetőséget biztosít, a teljes előtörlesztést bármikor lehetővé tette az üzletszabályzat I/14. pontja.

A felperes fellebbezésében az ítélet keresete szerinti megváltoztatását kérte. Az elsőfokú ítéleti indokolással kapcsolatosan kiemelte, hogy a 2/2012. PK vélemény szerint vélelem szól amellet, hogy a fogyasztói szerződésben az egyoldalúan előre meghatározott, illetve az általános szerződési feltételt a felek egyedileg nem tárgyalták meg.

A pénzintézet is csak a rendes üzleti kockázat vállalására köteles, a fogyasztótól így végképp nem várható el, hogy a rendes üzleti kockázaton kívüli okok folytán bekövetkezett változásokkal előre számoljon, így az ezzel kapcsolatos tájékozódás elmulasztása sem róható fel a felperesnek.

A 2/2012. PK vélemény 6/g. és 6/f. pontjával kapcsolatosan a felperes rámutatott, hogy a vélemény indokolása szerint az abban foglaltak a vonatkozó jogszabályok hatályos rendelkezésein alapulnak, ugyanakkor irányadóak lehetnek olyan jogvitákra is, amelyekre a korábban hatályos jogszabályi rendelkezések az alkalmazandók. Nem ütközik a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába, ha a bíróság a szerződéskötés időpontjában hatályos Ptk. rendelkezések alapján az általános szerződési feltétel tisztességtelenségét állapítja meg olyan okból, amelyet utóbb a külön törvény kötelezően is szabályoz.

Nem helytálló azon ítéleti megállapítás, hogy szerződéskötéskor megfeleltek az akkor hatályos jogszabályokban foglaltaknak a támadott rendelkezések, ugyanis a Ptk. akkor is tilalmazta a tisztességtelen szerződési kikötéseket.

Életszerűtlennek ítélte azt az ítéleti hivatkozást, hogy a felperesnek fennállt volna a lehetősége, hogy az adott szerződési feltételek mellett ne kössön megállapodást, vagy egyes pontjait ne fogadja el.

Vitatta a fellebbezés a 93/13 EGK irányelv alkalmazhatóságával kapcsolatos álláspontot is. Az EU bírósági döntésekre a jogharmonizációt követően is lehet a nemzeti bíróságok előtt hivatkozni. Utalt a C-137/08. számú ügyben hozott ítéletre (EU bíróság), mely szerint az előzetes döntéshozatal iránti eljárásban született döntések az uniós jog olyan értelmezését nyújtják, amelyek szükségesek a nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő ügyek eldöntéséhez. A tisztességtelen szerződési feltételekkel kapcsolatos uniós jog nemzeti jogba történt átvételét követően is figyelembe kell venni a nemzeti bíróságoknak az irányelvvel kapcsolatos EU bírósági értelmezést. Amennyiben a per tárgyát képező szerződéses kikötés az irányelv hatálya alá tartozik, úgy azt az irányelv rendelkezéseiben meghatározott fogyasztóvédelmi előírásokra tekintettel kell értékelni.

A felperes a fellebbezési eljárás során előadta, hogy álláspontja szerint már az eredeti keresetében is, majd az ezt követő keresetmódosításokban is kérte az egész szerződés érvénytelenségének a megállapítását a hivatkozott okokból. Ezen túlmenően a keresetmódosítás megengedhetőségének sincs jelentősége, mert a bíróságnak hivatalból kell észlelnie a joggyakorlat szerint a szerződési kikötések tisztességtelenségét.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az ítélet helybenhagyására irányult. Hangsúlyozta, hogy a 2/2013. (XII.10.) PK véleményben foglaltak a vonatkozó jogszabályok hatályos rendelkezésein alapulnak, a vélemény tartalma nem minden esetben alkalmazható a korábbi jogszabályok alapján kötött szerződések esetében. A Polgári Kollégiumi vélemény a Hpt. 210. §-ának a felek szerződéskötését követő módosított rendelkezésein alapszik.

Kiemelte, hogy a felmondási jog hiányában a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 2. §. d.) pontja alapján a rendelkezés csak az ellenkező bizonyításig tekinthető tisztességtelennek, ekörben a vélelem megdönthető, nemcsak azt szükséges vizsgálni, hogy a felmondás jogát a kölcsönszerződés más rendelkezése pótolja-e, hanem a kölcsönszerződés egészének vizsgálata alapján abban kell állást foglalni, hogy a szerződés más rendelkezései a felmondás hiányából származó hátrányokat kompenzálják-e. Álláspontja szerint a felperesnek lehetősége lett volna forint-, vagy olyan kölcsönszerződést kötni, amelyhez nem tartozott egyoldalú szerződésmódosításra történő felhatalmazás. A felperes azonban azért kötött devizakölcsönt, mert így élvezhette a devizaforráshoz tartozó előnyt, az alacsonyabb kamatot.

Hangsúlyozta azt is, hogy a 4.2. pont nem tartalmaz tisztességtelen feltételt. Etekintetben a felperes az első-, illetőleg a másodfokú eljárás során érdemi előadást sem tett.

A felperes fellebbezése részben, az alábbiak szerint alapos.

Az elsőfokú bíróság a jogvita eldöntéséhez szükséges bizonyítást lefolytatta, a rendelkezésre álló peradatok okszerű mérlegelésével helyes tényállást állapított meg. Helytállóan foglalt állást az elbírálandó jogvita eljárásjogi kereteit illetően is. Téves az a fellebbezési hivatkozás a felperes részéről, hogy az eredeti kereseti kérelmében is már a teljes szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte. A keresetlevél, továbbá az 5. számú

jegyzőkönyvben és a 6. számú előkészítő iratban foglalt felperesi nyilatkozat szerint a felperes kizárólag a szerződés 3.4. és 4.2. pontjának tisztességtelenségre alapított semmiségének megállapítását kérte. Az egyoldalú kamatemelés szerződéses kikötésével kapcsolatosan a ténylegesség, az arányosság, az átláthatóság, illetve a felmondási jog hiánya képezte kereseti kérelmének jogi alapját. Ezen túlmenően az üzletszabályzat megismerésének hiányára, az abban foglaltak körében a szerződés létre nem jöttére hivatkozott.

A 13. számú, 2013. június 13-i beadványában terjesztett elő először - az árfolyamrésre hivatkozással a Hpt. 213. §. (1) bekezdés b.) és c.) pontjában foglaltakra utalással - az egész szerződés semmiségének megállapítása iránt kereseti kérelmet. Ezen keresetváltoztatás pedig az alperes által az elsőfokú eljárás során hivatkozottak szerint a Pp. 146/A §. (1) bekezdésébe ütközik, így ennek érdemi elbírálását az elsőfokú bíróság alappal mellőzte. A másodfokú eljárásban sem volt tehát eljárásjogi lehetőség ennek érdemi vizsgálatára. Az elsőfokú bíróság ugyan eljárási szabályt vétett azzal, hogy a Pp. 146/A §. (6) bekezdésében foglaltakkal szemben a tilalmazott keresetváltoztatás elutasításáról végzéssel nem rendelkezett. Ez azonban nem olyan fokú eljárásjogi szabálysértés, amely indokoltá tenné az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése útján az elsőfokú eljárás akár részbeni megismétlését is, hiszen az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában - az alperes ezirányú álláspontját elfogadva - kifejtette azon jogi álláspontját, hogy a keresetváltoztatás a Pp. 146/A §. (1) bekezdésébe ütközik, ezért az érintett körben nem tárgyalta, nem határozta.

A Pp. 146/A §. (6) bekezdésének megfogalmazásából („nincs helye külön fellebbezésnek”) megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság ezirányú döntését végzés meghozatala esetén is csak az érdemi ítélet elleni fellebbezés keretei között lehet támadni és felülbírálni. Ennek körében az ítélőtábla a Pp. 254. §. (1) bekezdése által nyújtott eljárásjogi keretek között eljárva az elsőfokú bírósággal azonos tartalommal foglalt állást, kiemelve, hogy az alperes a Pp. 146/A §. (3) bekezdésében foglaltakkal szemben a keresetváltoztatáshoz nem adta beleegyezését (14. számú jegyzőkönyv).

Téves az a felperesi hivatkozás is, hogy az elsőfokú bíróságnak minden esetben hivatalból kell észlelnie a kikötések tisztességtelenségét. Ez a kötelezettség a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 9.a. pontjában foglaltakra figyelemmel csak a per tárgyává tett kikötés tekintetében és csak akkor áll fenn, ha a kikötés tisztességtelensége a már egyébként is rendelkezésre álló adatok alapján is megállapítható. A kikötés tisztességtelenségének hivatalbóli észlelésére irányuló bírósági kötelezettség csak a kereseti kérelem keretei között, a per tárgyává tett kikötés tekintetében érvényesül.

A fentebb kifejtettek értelmében a per tárgyat a szerződés 3.4. és 4.2. pontjának érvénytelensége tekintetében előterjesztett kereseti kérelem elbírálása képezte, így a másodfokú eljárás keretei is csupán az e tekintetben hozott elsőfokú ítéleti rendelkezések felülbírálatára terjedtek ki. Ennek során az ítélőtábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a felek közti szerződés 3.4. pontjával kapcsolatosan nem megfelelően értelmezte és alkalmazta az irányadó jogszabályi rendelkezéseket.

A felperes által támadott szerződési rendelkezések általános szerződési feltételnek minősülnek, azt az alperes kétséget kizáróan több szerződés megkötése céljából, egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül határozta meg előre és azt sem bizonyította, hogy a felperessel egyedileg megtárgyalta volna (Ptk. 205/A §. (1) és (2) bekezdés). Az a

körülmény, hogy a szerződéses kikötést a felperesnek felolvasták, illetőleg a szerződést aláírta, nem teszi egyedileg megtárgyalttá a kikötést.

A felek között létrejött deviza alapú jelzálogkölcsön szerződés megkötésével fogyasztói szerződés jött létre.

A 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 2. §. b.) pontjának utolsó fordulata szerint a fogyasztói szerződésben az ellenkező bizonyításig tisztességtelennek kell tekinteni különösen azt a szerződési feltételt, amely lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos okkal módosítsa, ha ilyen esetben a fogyasztó nem jogosult a szerződéstől azonnali hatállyal elállni, vagy azt felmondani.

Az elsőfokú bíróság a fenti jogszabályi rendelkezés alkalmazása során - bár a szerződés az egyoldalú módosítást lehetővé tevő rendelkezése mellett a felmondási jogot nem biztosította - tévesen úgy ítélte meg, hogy a támadott rendelkezés nem tisztességtelen, mert a felmondás nem teremt reális alternatívát a fogyasztó számára, illetve az üzletszabályzat I.14. pontjában szabályozott előtörlesztés gyakorlatilag a felmondás lehetőségét biztosítja.

A kormányrendelet hivatkozott rendelkezésében megnyilvánuló jogalkotói akarat a fentebb idézett egyértelmű jogszabályi követelményt támasztotta a fogyasztói szerződésekkel szemben. Rendelkezéseit a Hpt. hatálya alá tartozó fogyasztói szerződések tekintetében is alkalmazni kell. A két jogszabály egymásközi viszonyában a Hpt. az általános, míg a kormányrendelet a speciális rendelkezéseket tartalmazza. A Ptk. módosításáról szóló 1997. évi CXLIX. törvény 11. §. (4) bekezdésében foglalt - tehát törvényi szintű - felhatalmazását alapszik a Kormánynak azon felhatalmazása, hogy rendeletben határozza meg azokat a szerződési feltételeket, amelyek a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülnek, vagy amelyeket az ellenkező bizonyításig tisztességtelennek kell tekinteni. A jogalkotó a Hpt-ben - a 210. §. módosítása útján - csupán 2009. augusztus 1. napjától kezdődően (előbb az (5) bekezdésben, 2010. január 1. napjától pedig a (9) bekezdésben) fogalmazta meg a kamat, díj, vagy költség ügyfél számára kedvezőtlen egyoldalú módosítása esetére követelményként az ügyfél részére a szerződés díjmentes felmondásának jogát, ebből a körülményből azonban nem vonható le olyan következtetés, hogy ezt megelőzően a kormányrendelet ezen követelménye a Hpt. alapján kötött fogyasztói szerződések tekintetében ne érvényesült volna. A Hpt. 2009-től hatályos módosítása csupán tovább szigorította a felmondási jog biztosítására irányuló jogalkotói elvárásokat, hiszen a fogyasztóval kötött kölcsönszerződés, vagy pénzügyi lízingszerződés esetén a kamat, díj, vagy költség ügyfél számára kedvezőtlen egyoldalú módosítását lehetővé tevő rendelkezést a felmondási jog hiányában immár nemcsak vélelmezetten tisztességtelennek, hanem kifejezetten jogszabályba ütközőnek minősítette.

A felek által kötött szerződés 3.4. pontjában foglalt rendelkezése anélkül teszi lehetővé az alperes számára a szerződés egyoldalú módosítását, hogy a felmondás, vagy az elállás jogát erre az esetre biztosítaná. Erre figyelemmel a kormányrendelet alapján vélelmezni kell a kikötés tisztességtelenségét. Mindez annyit jelent, hogy amennyiben a rendelkezés a felmondási, elállási jogot a fogyasztó számára nem biztosítja, úgy más szempontok vizsgálatával és igazolásával kellene az alperesnek alátámasztania, hogy az egyoldalú módosítás lehetősége a felmondás hiányában sem okoz tisztességtelenséget, a felmondás hiányából fakadó hátrányt egyéb rendelkezések kiegyenlítik, a felek jogviszonyában az ezzel kapcsolatos jogok és kötelezettségek egyensúlyát helyreállítják.

A kormányrendelet hivatkozott rendelkezése az azonnali hatállyal való elállásra vagy felmondásra lehetőséget nem biztosító szerződéses kikötés esetén minden további feltételektől függetlenül állítja fel a tisztességtelenség vélelmét. A fogyasztói szerződésekre irányadó jogszabályi előírás alkalmazásának nem képezheti akadályát az elsőfokú bíróságnak a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény talaján kifejtett azon álláspontja, hogy a felmondási jog gyakorlásával együtt járó jogkövetkezmények miatt a fogyasztó számára ez reális, tényleges alternatívát a szerződésmódosítással szemben nem jelent.

Tévesen foglalt állást az elsőfokú bíróság akként, hogy az alperes az üzletszabályzatában foglalt előtörlesztés lehetőségével az egyoldalú felmondás kikötésének hiányát ellensúlyozta. Az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltakkal szemben ugyanis az üzletszabályzat I.14. pontja a teljes előtörlesztésre csak nagyon szigorú feltételek és szűk keretek közt biztosított lehetőséget.

Az alperes a vélelem megdöntése körében a fellebbezési ellenkérelmében hivatkozott arra is, hogy a felmondási jog hiányából fakadó hátrányok kompenzálására alkalmasak voltak a devizahitelből fakadó előnyök (kedvezőbb kamatozás). Etekintetben az ítélet tábla csupán arra utal, hogy a jogalkotó a kormányrendeletben mind a forint alapú, mind a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések tekintetében azonos jogszabályi elvárásokat fogalmazott meg, így a tisztességtelenség vélelmének megdöntésére nyilvánvalóan nem lehet elegendő pusztán az a hivatkozás, hogy a kétféle kölcsönszerződések közül az egyik vagy a másik időszakosan előnyösebb kamatfeltételeket volt képes az ügyfél számára biztosítani.

A kifejtettkre figyelemmel a felek közötti szerződés megkötésekor hatályos jogszabályi rendelkezésben megnyilvánuló jogalkotói szándéknak megfelelően a perben támadott szerződés 3.4. pontjában foglalt kikötése tisztességtelen, ekként a Ptk. 209/A §. (2) bekezdése értelmében semmis.

A fogyasztóval kötött kölcsönszerződésekben a Hpt. 2009. augusztus 1. napjától kezdődően a kamat, díj vagy költség ügyfél számára kedvezőtlen egyoldalú módosítása esetére a módosítás hatályba lépése előtt biztosítja az ügyfél részére a szerződés díjmentes felmondásának jogát. Ez az utólagos jogszabályi rendelkezés azonban nem képes a szerződés megkötésekor fennálló semmisségi okot, a tisztességtelenséget orvosolni.

A fentiekre tekintettel az ítélet tábla a 3.4. pontban foglalt kikötés tisztességtelenségének további - tartalmi, érdemi szempontok szerinti - vizsgálatát, mint szükségtelent mellőzte és ebben a körben a Pp. 253. §. (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet megváltoztatva megállapította ezen kikötés tisztességtelenségére tekintettel annak semmisségét. A bíróság ezen ítéleti rendelkezése a felek közötti szerződés egyéb rendelkezéseinek érvényességét nem érinti.

A szintén keresettel támadott 4.2. pontban foglalt szerződéses kikötés tisztességtelenségét a fentiektől függetlenül önállóan kell vizsgálni és elbírálni. Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság a keresetet ekörben elutasító döntésével egyetértett, ennek indokául - osztva az alperes fellebbezési ellenkérelmében foglaltakat - kiemeli, hogy a felperes maga sem jelölte meg konkrétan, hogy milyen okból kéri ezen rendelkezés tisztességtelenségének megállapítását. Mindemellett a rendelkezést érdemben vizsgálva megállapította, hogy tartalmára, jellegére tekintettel az nem foglal magában tisztességtelen kikötést.

Az ítélet részbeni megváltoztatása maga után vonta az elsőfokú perköltség viselésére vonatkozó rendelkezések részbeni módosítását is. A felperes az egyik támadott szerződési

rendelkezés tekintetében pernyertes, míg a másik rendelkezés tekintetében pervesztes lett, így a pernyertesség-pervesztesség arányát az ítélőtábla azonos mértékűnek ítélte. A Pp. 81. §. (1) bekezdése értelmében mellőzte a felperest az alperes javára elsőfokú perköltség megfizetésére kötelező ítéleti rendelkezést, a felperes személyes költségmentessége folytán az állam terhén maradó kereseti illeték összegét 18.000,-Ft-ra szállította le, az alperest pedig kötelezte az ezt meghaladóan feljegyzett 18.000,-Ft kereseti illeték állam javára való megfizetésére.

Ugyan ilyen arányban osztotta meg a feljegyzett fellebbezési eljárási illeték viselésének kötelezettségét, továbbá kimondta, hogy a felek maguk kötelesek viselni a perben felmerült költségeiket.

Győr, 2014. május 14. napján

Dr. Zámbó Tamás sk.
a tanács elnöke

. Maurer Ádám sk.. Sarmon Hedvig sk.
előadó bíró bíró

A kiadmány hitelül:
Kiadó: